

De ondergang van Willem Ragut

Een conflict met verregaande
gevolgen

Ter herinnering aan:

**Henk Taai politie agent te Zaandam
Frans Hendrikse politie agent te Beverwijk**

De ondergang van Willem Ragut

Een conflict met verregaande
gevolgen

Henk Taai en Peter Hendrikse

Uitgave: 2018, Brave New Books
Auteurs: Henk Taai en Peter Hendrikse
ISBN: 9789402176155
NUR: 689
© Henk Taai en Peter Hendrikse

Eerste druk, 1 mei 2018

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means, without permission of the authors.

Getracht is de eventuele rechthebbende van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbende die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht contact op te nemen met de auteurs.

Omslag: Politie korps Beverwijk, het 25-jarige jubileum van Blikslager na april 1936. (Foto archief: P. Hendrikse)

Onderzoek Nationaal Archief Den Haag: Henk Taai en Peter Hendrikse
Onderzoek Gemeentearchief Zaanstad: Henk Taai
Onderzoek genealogie: Peter Hendrikse
Onderzoek op het internet: Peter Hendrikse
Onderzoek NIOD te Amsterdam: Henk Taai
Indeling tekst: Peter Hendrikse
Boekomslag en tekst: Henk Taai en Peter Hendrikse

Inhoudsopgave

Voorwoord

Inleiding

Hoofdstuk 1	Leiden, 31 juli 1897
Hoofdstuk 2	De carrière van Ragut
Hoofdstuk 3	Sportman in hart en nieren
Hoofdstuk 4	Vechten tegen de Nazi's
Hoofdstuk 5	Het ontslag van Ragut
Hoofdstuk 6	De aanslag op Ragut
Hoofdstuk 7	De arrestatie van Hannie Schaft

Nawoord

Het fotoboek

Bronnen

Dankwoord

Belangrijke mededeling:

Per omgaande willen Peter Hendrikse en Henk Taai benadrukken geen monument te willen creëren of heroïsche gevoelens te dragen voor de hoofdpersoon Willem Ragut en willen hem, middels dit boek, daartoe ook geen platform geven. Beide auteurs nemen afstand van zijn activiteiten tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Schilderij van Henk Taai: *"De aanslag op Ragut"*

Schilderij van Henk Taai: *“De bezetting”*

Voorwoord

Het is 21 juni 1944 vroeg in de ochtend als kapitein van politie Willem Marinus Ragut ter hoogte van de T-splitsing in de Westzijde met de Botenmakersstraat in Zaandam wordt geliquideerd door de leden van het communistische verzet Jan Bonekamp en Hannie Schaft. Een veelbesproken liquidatie in de Zaanstreek. Na de schietpartij in de Westzijde te Zaandam vluchtten Hannie Schaft en Jan Bonekamp op de fiets maar wordt Bonekamp op het laatste moment door Willem Ragut in de nieren en lever geschoten. Ragut loste nog net zes schoten voordat hij ter plekke overlijdt. Hannie Schaft en Jan Bonekamp gaan tijdens de vlucht uit elkaar. Halverwege zijn vlucht werpt Bonekamp zijn fiets op de grond en rent in blinde paniek een woning binnen aan de Westzijde in Zaandam. Op dat moment zijn politieagenten Henk Taai en Frans Venema als eerste ter plaatse op het plaats delict die op dat moment in de Westzijde waren voor een economische controle. Politieagent Venema vertrekt direct naar het politiebureau aan de Vinkestraat in Zaandam, politieagent Taai blijft bij het stoffelijk overschot van Ragut en houdt omstanders aan de kant. Rond 9 uur komt agent Venema aan het bureau die mededeelt dat kapitein van politie Willem Ragut in de Westzijde t.h.v. de Botenmakersstraat is neergeschoten. Onmiddellijk wordt hoofdwachtmeester Jan van der Schaaf met het beschikbare personeel daarheen gezonden en wordt de geneeskundige dienst in kennis gesteld. Doktoren van Dam, Kummer en Brat komen ter plaatse en stellen vast dat de kapitein ten gevolgen van schotwonden in de rug is overleden. Even later wordt door de eigenaar van de bloemenwinkel van Schipper aan het politiebureau melding gemaakt dat een gewapende gewonde man de woning van zijn burea aan de Westzijde zou zijn binnengerend en zijn pistool en portefeuille op de keukentafel zou hebben gelegd. Kort nadat Hoofdwachtmeester Jan van der Schaaf naar de plek was heengezonden, brengt deze samen met agent Hendrikse en Luitenant Tonny Jansen een man aan het politiebureau die in de steeg lag naast de bloemenwinkel van Schipper in de Westzijde. Deze man bleek door diverse schoten eveneens gewond te zijn. Omdat men aan nam dat dit de vermoedelijke dader van genoemde aanslag op Ragut zou zijn, wordt hij in cel II van het politiebureau aan de Vinkestraat te Zaandam in bewaring gesteld. Na een kort onderzoek van dhr. Schuuring van de G.G.D. bleek de vermoedelijke dader geïdentificeerd te zijn als Jan Bonekamp, een laswerkmans uit IJmuiden. In cel II wordt Jan Bonekamp door Dr. Van Dam en Dr. Willem Levend verder onderzocht en behandeld. Dr. Willem Levend zag de ernst van de schotwonden en constateerde dat de dood van Jan

Bonekamp in beperkt tijdslimiet zou intreden. Het stoffelijk overschot van Ragut was inmiddels per ziekenauto naar het gemeentelijk ziekenhuis vervoerd en werd aldaar onder voorlopige bewaking gesteld. Het is luitenant van politie Tonny Jansen die de Duitse autoriteiten in kennis stelt en melding maakt dat de vermoedelijke dader van de aanslag op Ragut was aangehouden en in voorlopige bewaring was gesteld voor nader verhoor. SS-Sturmbahnführer en hoofd van de SD in Amsterdam Willy Lages en Kriminalsekretär van de Sicherheitsdienst Emil Rühl vertrekken direct met diens chauffeur Franz naar Zaandam om de vermoedelijke dader van de aanslag op Ragut te ondervragen. Toen zij aan het politiebureau aankwamen, hield SS-man Vögel, in opdracht van Tonny Jansen, de wacht voor de cel zodat niemand zich in verbinding kon stellen met Jan Bonekamp. Toen het duidelijk werd dat Jan Bonekamp zichtbaar zwaar gewond was, besloot Emil Rühl om zijn chauffeur naar het Luftwaffenlazaret in Amsterdam te sturen om een bevriende "stabartz" van Willy Lages op te halen die moest bepalen of de zwaargewonde Jan Bonekamp vervoerd kon worden. Het transport van Jan Bonekamp werd uiteindelijk door Emil Rühl zelf begeleid. En zo werd Jan Bonekamp per ziekenauto meegenomen en naar de luftwaffenlazaret van het Wilhelmina Gasthuisziekenhuis te Amsterdam gebracht alwaar hij wordt ondervraagd door SS'er Emil Rühl. Jan Bonekamp geeft de naam van Hannie Schaft omdat hij dacht met bondgenoten te maken te hebben maar overlijdt uiteindelijk aan zijn verwondingen.

Inleiding

Wie was Willem Ragut?

Die vraag hadden Peter Hendrikse kleinzoon van politieagent Frans Hendrikse te Beverwijk en Henk Taai kleinzoon van politieagent Henk Taai te Zaandam.

Op 2 mei 2015 (bijna 71 jaar na de aanslag op Ragut) ontmoetten de twee kleinzonen elkaar in Grand Café de Mail Company op de Dam 7B in Zaandam. Een bijzondere ontmoeting zoals Peter Hendrikse zelf omschreef. Hij liet Henk Taai diverse foto's van de jaren '30 van zijn grootvader zien, bijvoorbeeld samen met Willem Ragut op een voetbalveld. Henk Taai overhandigde zijn boek *"De aanslag op Ragut"* dat hij eerder schreef om zijn grootvader te rehabiliteren. Volgens hem was het frame, waarbinnen de politieagenten tijdens de Tweede Wereldoorlog moesten fungeren, een groot grijs gebied met vele witte en zwarte vegen. Hendrikse en Taai hadden veel vragen over de achtergrond van de collaborerende politieman Willem Ragut. Dat hij tijdens de Tweede Wereldoorlog een foute politieagent was, was allang bekend maar wat waren zijn beweegredenen om te kiezen voor het kwaad? Wie was Willem Ragut?

Ragut was een zeer goed opgeleide wetshandhaver, beheerste de Duitse taal in woord en geschrift en was een sportman in hart en nieren. Ragut nam zitting in een comité voor Joodse vluchtelingen, hij vocht op 10 mei 1940 tegen de Duitsers tijdens de slag om de Grebberberg en zijn vader werkte voor de Nederlandse Marine. Waarom zijn foute keuze om te collaboreren?

Er ontstond een vriendschap tussen Peter Hendrikse en Henk Taai die hier samen onderzoek naar deden. Zij kwamen tot een bizarre ontdekking. Dit boek vertelt het ware verhaal over Willem Marinus Ragut. Een goed opgeleide en gedreven militair en politie-inspecteur die boordevol rancune zat. Maar waarom?

Middels dit boek willen Henk Taai en Peter Hendrikse het keerpunt belichten waarin een goed opgeleide politieman radicaliseert.

Jannetje Haccou en precies een jaar later wordt Willem geboren. Jozef Johan Ragut was op dat moment 32 jaar en van beroep sergeant stuurman bij de Koninklijke Nederlandse Marine. Zijn moeder Jannetje Ragut - Haccou was huisvrouw zonder beroep.

Bron: Middelburgsche Courant 1 Augustus 1896

Willem Marinus Ragut

Willem is vernoemd naar zijn grootvader van moeders kant, Willem Marinus Haccou, die getrouwd was met Maatje Meliefste. Grootvader Haccou werd geboren in Middelburg op 8 mrt. 1840 en is overleden in Den Haag op 29 mrt. 1908. Uit onderzoek naar de stamboom van Willem Ragut blijkt dat de voorouders van Willem Ragut afkomstig zijn uit Zeeland. Stephanus Ragut is de oudst gevonden Ragut gedoopt op 23 april 1753 in Middelburg en afkomstig uit Corwanden. (Dit zou Zwitserland kunnen zijn) De naam Ragut komt niet veel voor in Nederland. In Den Haag kwamen nog een aantal personen met de naam Ragut voor. De oudst gevonden Ragut in Den Haag is Daniël Ragut 1781-1829 afkomstig uit Schwartzerden (BDR). Daniël Ragut was kabinetskoerier van Zijne Majesteit en zijn zoon Johan Ragut (1818-1884) was secretaris van prins Hendrik der Nederlanden (de Zeevaarder). Deze Johan Ragut was ook secretaris van de Billiton maatschappij. De Billiton Maatschappij was een mijnbouwmaatschappij die in de 19de en 20ste eeuw een belangrijke rol speelde in de tin- en ertswinning in Indonesië. Prins Hendrik was betrokken bij de oprichting van deze maatschappij. Er is geen direct familie verband gevonden tussen de

Haagse en Zeeuwse families maar het is wel opvallend dat leden van beide families verbonden zijn met Nederlands Indië en dat er veel (KNIL) militairen voorkomen in beide families. De familie Haccou was een bekende familie in Ned. Indië en de zwager van Willem Ragut was resident in Ned. Indië.

**Familiegraf – Haagse familie Ragut
Oud Eik en Duinen te Den Haag
Bron: Peter Hendrikse**

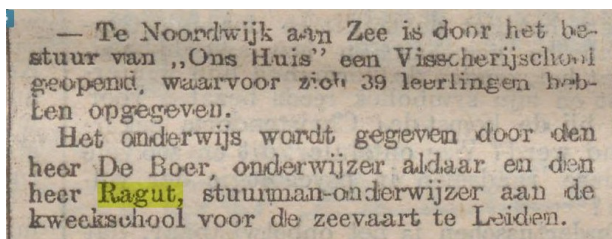
In graf 1-784 zijn begraven:
Mevrouw A.W.P.C. Burgers-Ragut, begraven op 5-8-1931
Mevrouw C.H.S. Ragut-Steup, begraven op 24-7-1901
De heer J. Ragut, begraven op 9 januari 1884

In het geboortjaar van Willem Ragut regeerde in Nederland het kabinet-Pierson. Een kabinet dat bestond uit conservatieve en vooruitstrevende liberalen, waarbij de liberalen in de meerderheid waren. Het kabinet werd ook wel *'het kabinet van sociale rechtvaardigheid'* genoemd. In hetzelfde jaar werd in Duitsland door de Minister van Buitenlandse zaken Bernard von Bülow voor het eerst de term *'Weltpolitik'* gebruikt. *Weltpolitik* was het product van het Duits nationalisme en werd het middel voor de Duitse

Keizer om van zijn rijk een wereldmacht te maken. Een belangrijk onderdeel van de *Weltpolitik* was de bouw van een grote oorlogsvloot hetgeen leidde tot een Brits-Duitse wapenwedloop. Kortom de oorlogsindustrie in Duitsland groeide....!

Het gezin Ragut

Willem Marinus bleef geen enig kind. Hij kreeg nog een broer en een zus. Zijn broer Marius Adrianus Ragut werd geboren op 4 oktober 1898 te Leiden, hij was een bekende korfballer en was in 1938 25 jaar in dienst bij de Amsterdamsche Bank N.V. bijkantoor Leiden ; zijn zus Josephina Johanna (Fientje) Ragut werd geboren op 4 december 1899 ook te Leiden. Het gezin woonde destijds op de Heerenstraat 115 te Leiden. Later verhuisde het gezin naar de Heerenstraat 52 waar het geruime tijd heeft gewoond. Vader Jozef was gedetacheerd stuurman en moest destijds naar het Fregat Hr. Ms. "Tromp". Zijn overplaatsing werd ingetrokken. Uiteindelijk was hij 24 jaar in trouwe dienst en kreeg daarvoor een zilveren medaille. Na zijn stuurmansfunctie bij de Koninklijke Nederlandse Marine, gaf Jozef Johan Ragut les aan de Visscherijschool "Ons Huis" te Noordwijk waarbij Hare Majesteit de Koningin Wilhelmina hem enige vragen stelde.

— Te Noordwijk aan Zee is door het bestuur van „Ons Huis” een Visscherijschool geopend, waarvoor zich 39 leerlingen hebben opgegeven.
Het onderwijs wordt gegeven door den heer De Boer, onderwijzer aldaar en den heer Ragut, stuurman-onderwijzer aan de kweekschool voor de zeevaart te Leiden.

Bron: Rotterdamsch nieuwsblad 27-12-1907

Uit de Omstreken.

NOORDWIJK-AAN-ZEE.

— Omtrent het bezoek van H. M. de Koningin aan de Visscherijschool in „Ons Huis,” meldt men ons nog, dat juist de heer Ragut bezig was met les te geven in de zeevaartkunde en dat H. M. hem eenige vragen deed.

Bron: Leidsch Dagblad 6 februari 1915

Bij Kon. besluit werd Jozef Johan Ragut in november 1921 benoemd tot kaartbijwerker bij de afdeling hydrografie van het dep. van Marine.

J. Roelfsing, allen van het korps;
zijn bij het dep. van Marine benoemd tot
kaartbijwerker, gewezen-stuurman der Ma-
rine, bij de afd. Hydrografie, de schrijvers
op jaarloon van genoemde afd. A. v. Hel-
de, M. A. W. Greevink en J. J. Ragut;

Bron: Haagsche Courant 9 nov 1921

Jozef Johan Ragut ontving in 1929 een Eremedaille Oranje Nassau in zilver.

in zilver aan:
den loodsschipper 2de klasse J. Spits;
den 1ste-gezagvoerder aan boord van het
lichtschip Maas, T. Dekker;
den kaartbijwerker J. J. Ragut, werkzaam
bij het Departement van Defensie;
den commandeur der sloopstuurlieden P.
Wolters;
Den commandeur der scheepmakers G. M.
van der Plaat;
den commandeur der bankwerkers P. C.
Spuybroek;
den schrijver 1ste klasse M. H. van Tilburg
van het Departement van Defensie.
den gepensionneerd sergeant-schoenmaker
W. Palman en
den boden A. Vitters en H. Berg van, het
Departement van Defensie;

Bron: Het Haarlem's dagblad 31 aug 1929

Op 1 nov. 1929 neemt Jozef Johan eervol ontslag als kaartbijwerker bij de afdeling hydrografie van het Departement van Defensie. (Hij was 65 jaar oud)

is met ingang van 1 Nov. a.s. aan J. J. Ragut
op zijn verzoek eervol ontslag verleend uit zijn
betrekking van kaartbijwerker bij de afdeling
hydrografie van het dep. van Defensie;

Bron: Algemeen Handelsblad 25-08-1929